

RDEČI PRAPOR

Izbaja
v Ljubljani
vsaki petek.

Glasilo jugoslov. soc. demokracije.

Naročnina znaša: Za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K. — Za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K. — Za Ameriko za celo leto 7.28 K. — Posamezne številke stanejo 10 vin. — Reklamacije so poštnine proste. frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Štev. 4.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1906.

Leto IX.

NASLOVI:

Za vse dopise, rokopise, pisma, tičoča se lista: **Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana.**

Za denarne pošiljatve, naročila, reklamacije, inserate i. t. d.:

Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana.
Židovske ulice št. 5/I.

Našim prijateljem!

Z današnjo številko zaključujemo prvi mesec novega letnika. Pri tej priliki se zahvaljujemo vsem našim cenjenim naročnikom in prijateljem, ki so nam pridobili v novem letu novih odjemalcev.

Obenem prosimo vse prijatelje, da pridno razširjajo naš list, čegar uredništvo se hoče potruditi, da pospeši razvoj našega lista v vsakem oziru. Čim več pridobi „Rdeči Prapor“ zvestih odjemalcev, tem boljši bode in tem prej se tudi poveča.

Novi naročniki dobe lahko dosevanje številke letošnjega leta z romanom „Pod spovednim pečatom“, dokler jih je še kaj v zalogi. Čim prej se naroče, tem sigurneje dobe dotične številke.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Še vedno je ležala kaplanova roka na Lenkini glavi. Sedaj je začel govoriti kot človek in kot duhovnik. Besede so mu prihajale iz sočutnega srca, pa so tudi našle ravno pot v ubogo obupano srce. Govoril je besede, ki jih ne bi bil našel v svojih teoloških knjigah, ki pa mu jih je polagala v usta prava ljubezen do bližnjega. Polagoma, a s sigurno roko je potegoval zavoj obupa z duše trpinčenega bitja. In ko se je njen pogled zopet izjasnil, je govoril kot namestnik božji v imenu tistega boga, ki se sam imenuje dobrega pastirja, ki zasleduje izgubljene ovčice, dokler jih ne najde, ki noče grešnikove smrti, temveč daje moč za

Zlasti prosimo vse zavedne delavce, naj se naroče na „Rdeči Prapor“ in naj delujejo neumorno na to, da se naroče tudi njihovi tovariši. Vsak napredek lista je tudi napredek stranke. Kdor hoče, da se razvije stranka, mora pomagati, da se razvije njeno glasilo.

Na delo, sodrugi!

Maksim Gorkij delavcem vsega sveta.

Ob priliki spomina na lanske dogodke v Peterburgu dne 22. januarja objavlja slavni ruski pisatelj Maksim Gorkij sledeče odprto pismo delavcem vseh dežel:

Tovariši! Delavci!

Boj proti sramotnemu jarmu revščine je boj za osvoboditev sveta iz mreže najsurovejših nasprotij, v kateri se trpinčijo vsi ljudje, brezmočni in razjarjeni. Vi poskušate, pogumno raztrgati to mrežo; Vaši sovražniki Vas hočejo trdovratno vse tesneje zvezati v svoje zanke, Vaše orožje je ostri meč resnice, orožje Vaših sovražnikov je zakriviljena ost laži. Zasljepljeni od blišča zlata imajo suženjsko vero v svojo moč in ne vidijo, kako se vse sijajneje dviguje visoki ideal združitve vseh ljudi v prijateljsko družino svobodnih delavcev. Socializem, vera svobode, enakosti in bratstva jim je nerazumljiv, kakor glazba gluhomeemu, kakor poezija idiotu. Ako ugledajo mogočni spreved ljudskih množic na njih pohodu k svobodi in svetlobi, si sami zataju-

novo življenje. Govoril je kakor duhovnik, ki noče vladati nad ljudmi, temveč, ki žrtvuje svoje življenje za svojo čredo. In te, z živo vero napolnjene besede, so našle odmev v pobožnoverni duši telesa, ki ga je rešil.

Grozil ni s peklom in s hudičem, in vendar se je videla na robu dušnega propada, tako da se je privila k njegovim kolenom, kakor da išče zavetja. Vsako gubo njenega srca je preveval duh kesanja, pobešen je bil njen pogled, ki se ga ni drznila dvigniti, kakor da bi se bala uzreti resno, užaljeno oko povsod navzočega boga. In ko so potem potekle najiskrenejše solze kesanja, ko se je v samoizpoznanju zgrudila pred njegovimi nogami, da je bila čisto mala, je zazvenela v duhovnikovem glasu zopet blaženost upanja. Vsaka beseda je bila žarek svetlobe v temi prestrašenega srca. Ko je govoril s trdnim prepričanjem o velemoči usmiljenja in ljubezni božje, so se obrnile njene oči k njemu polne zaupanja.

jejo resnico iz strahu za svoj mir in ker se boje za svojo moč kot gospodarji nad življenjem, tolažeči se s slepilno mogočnostjo zmage nad resnico; proletariat obrekujejo, prikazujoči ga kot množico lačnih živali, ki streme samo po hrani ter bi uničili za dober kos kruha vse, česar se ne more žreti.

Iz vere in iz znanosti narejajo orodje, da Vas podjarmijo; izumili so nacionalizem in antisemitizem, strupe, s katerimi hočejo zastupiti Vašo vero v bratstvo vseh ljudi; celo Vsemogoči obstoji samo za buržoazijo, da ji varuje posest. Revolucija na Ruskem vzplamti — pred Vami pa obrekujejo ruski proletariat, prikazujoči Vam ga kot nezavedno elementarno silo, kot barbarsko tolpo, ki je zmožna, da uniči in razdene vse in ne more vstvariti ničesar, kakor anarhijo.

Do Vas se obrača sedaj človek, ki prihaja iz ljudstva, ki pozna ljudstvo in ki do današnjega dneva še ni raztrgal vezi z njim; do Vas se obrača pošena pričba boja ruskega proletariata in ta človek Vam pravi:

Ruski proletariat se bojuje popolnoma zavedno za politično svobodo, ki mu je potrebna in manifest od 30. oktobra je iztrgala vladi moč proletariata. Ta ukaz ni, kakor Vam pravijo, milosten dar carja narodu, temveč zmagovalno znamenje narodove osvojitve — to je resnica.

Ako bi bil naši vladi ljub blagor dežele, bi skrbela za to, da dobi manifest z dne 30. oktobra veljavno moč zakona po celi Rusiji. Toda vlada, ki je vajena samovolje, ki ni zanjo nobenih postav, žre vedno le skrb za njeno lastno moč, katere noče oddati za

„In sedaj,“ je končal, „Vas odvežem vseh grehov, da začnete lahko novo, lepše življenje v ljubezni božji.“

Sklenil je roki in z blagim, svečanim glasom je govoril:

„Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam aeternam, amen.“

Potem ji je nežno položil desnico na glavo, kakor da hoče izbrisati grehe, pa je dejal:

„Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens et misericors Dominus, amen.“

Ves zavzet svetosti svoje službe je nadaljeval:

„Dominus noster Jesus Christus te absolvat et ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis et interdicti, deinde ego te absolvo a peccatis tuis in nomine patris et filii et spiritus sancti, amen.“

nobeno ceno, ker se ji zdi po pravici zelo koristna za njo.

In takoj po razglasitvi manifesta je začela zarota gubernatorjev in drugih visokih uradnikov proti narodu; zarota, ki ji je bil cilj, dokazati, da ruski narod ni zmožen, izpoznati in rabiti politične svobode, resnična zarota, ki jo je pozneje v časopisju razkril eden udeležencev. Uspeh te zarote je bilo barbarsko klanje mnogo trpinčenih Židov, ter razbojniška dejanja, izvršena nad revolucionarno inteligenco in nad delavci.

Čitali ste o teh modrih dejanjih ruskih mogočnejšev; izvršili so hudodelstva, ki jim ni enakih v zgodovini človeštva in katerim ni najti dosti sramotnega imena.

Gotovo Vam je jasno, ako se Vam pripoveduje o ruski anarhiji, da je njen začetnik glava ruske vlade, slabotni in nezvesti Sergij Vitte. Pravijo, da vidi buržoazija Evrope in Amerike v njem odličnega državnika. Ako je to slično, tedaj žal meni, ki imam visoko mnenje o razumu in bistrovidnosti zapadne buržoazije, a ne morem razumeti, kako se more pripisovati talent in politični razum možu, ki uničuje deželo in jo sedaj prodaja po kosih. Kajti njegov namen, da zastavi ruske železnice tujim kapitalistom, se ne more imenovati drugače, kakor turška politika, katere nimajo na Ruskem niti kreteni za pametno.

Vlada tega Vitteja je očitno izzvala ruski narod, ko je poskusila izza 30. oktobra dati ruski revoluciji značaj anarhije, ko je ščuvala narod proti narodu, razred proti razredu; to bode sodba, ki jo izreče pošten in nepristranski zgodovinar o časih, v katerih živi sedaj moja domovina. Tisti pa, ki poroče, da je poskusila naša vlada pomiriti razburjeno deželo, bode lagal. Vse ravnanje vlade tekom meseca oktobra, novembra, decembra do današnjega dne je neprikrito skrunjenje pravic, ki jih je narod osvojil in ki so bile priznane; in popolno pravico imamo trditi, da je bilo to skrunjenje premišljeno in da se je tako hotelo razdražiti narod na oboroženo ustajo, hoteči tedaj zatreči njegovo moč s silo vojske. To se je deloma tudi posrečilo tistim visoko stoječim peterburškim anarhistom, ki so hoteli zadušiti proletarijat, preden bi se mogel organizirati za javen boj. Ustaja v Moskvi in v drugih mestih je bila potrebna posledica izživajočega ravnanja oblasti, ki so javno grdile postave in obljube manifesta.

Admiral Dubasov, ki je prišel v Moskvo

Obenem mu je desnica naredila znamenje križa; potem je zopet sklenil roki in povzdignivši oči k nebu, je molil nad njo:

„Passio Domini nostri Jesu Christi, merita beatae Mariae virginis et omnium sanctorum, quid boni faceris et mali sustineris sit tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiae, et praemium vitae aeternae, amen.“

Tam od vasi se je zaslilo svatovsko godbo, vsled daljave slabejšo in zato tudi ne več tako neskladno. Slavnostna služba božja je bila končana, bogatega kmeta Pepe gre sedaj s svojo mlado ženo in z vsemi gosti iz cerkve v gostilno na pojedino in ples.

Veselo vriskanje se združuje z godbo; pokanje topičev kliče tja v gore: „Pepe in Cenka sta sedaj srečen par.“

V istem času kleči zunaj nad pečinami izgnano, zavrženo dekle v premočeni obleki, s Pepetovim otrokom pod srcem, na goli zemlji.

V gostilni zasede gospod župnik pri svatovski mizi častni prostor med ženinom in nevesto, zunaj v puščavi pa opravlja kaplan svojo ne tako prijetno, a višjo službo.

V gostilni godejo godci za ples — tam zunaj ukajo angelji nad rešeno človeško dušo.

s polno močjo generalnega gubernatorja, je javno izrekel, da smatra za svojo nalogo, vzpostaviti avtokracijo, ki jo je omejil manifest z dne 30. oktobra; tukaj imamo vir moskovske ustaje.

Ali vlada se je kruto zarotila in težko jo bodo obremenile posledice te zmote. Razdejala je Moskvo s topovi; toda proletarijat nima nepremične lastnine, nima hiš; vsled tega je trpel buržoa od topov. In ker cenil svoje premoženje višje kakor čast in življenje je začel v svoji jezi sam postavljati barikade, ko je videl, da je izročila vlada njegovo premoženje z življenjem vred na pol pijanim in od vtudljive službe razdraženim vojakom. Tedaj je bil meščan tisti, ki je zidal barikade in ne samo bojna četa revolucionarjev, ki ni imela niti dosti fizične moči. V poznejšem času, kadar se izve, kako malo je bilo število bojevnikov, se bode čudil svet, kako je mogla ta mala četa petnajst dni noč in dan nasprotovati tisočim vojakom; topništvu, konjeništvu in infanteriji.

Ker se pa dandanes ne gode več čudeži, bodo vsi pametni ljudje razumeli ravnanje malomeščanov ob času moskovske vstaje in izpoznalo se bode velikanski heroizem, ki ga je zmožen ruski narod.

Po moskovskih ulicah se je bojeval nagon sebeohrane z duhom izpoznanja. Prvi se je boril bestialno kakor ranjena zver; drugi, ki je živel v revolucionarju, se je bojeval kakor jukak, kakor mož, ki ga navdušuje mogočni plamen ideala.

„Proletariat je premagan, revolucija je uničena!“ — kliče radostno naše reakcionarno časopisje. Ali prezgodaj se raduje. Proletariat ni premagan, dasiravno so mu prizadete izgube; revolucija ga je okrepcala z novim upom, njegove vrste so se neizmerno povečale tekom teh dni. Revolucija je doživela mogočno moralno zmago nad buržoazijo, ki je morala jasno izpoznati, kdo spravlja na Ruskem anarhijo v življenje in v kakšne namene se vstvarja anarhija, ki pa je morala tudi izpoznati, kdo se bojuje proti anarhiji in za kakšne cilje.

Buržoazija je videla, da je proletarijat branil svobodo, ki je potrebna tudi njej, svobodo, ki jo je narod izkupil s krvjo in katere ga je hotela oropati vlada.

Ruska vlada je izvojevala Pyrrhovo zmago; s svojo slabostjo in z blazno bestialnostjo je odrinila zmerne elemente daleč na levo in prepričan sem, da jih odrine še dalje na to stran.

Notri pleše Pepe s svojo ženo prvi ples, tam pa pritiska angelj miru poljub sprave na belo čelo zapeljane. — —

„Prečastni, kaj pa moram moliti za pokoro?“ vpraša končno Lenka, še vedno klečeča pred kaplanom.

„Za pokoro?“ odvrne blago mladi duhovnik. „Saj bodete imeli celo dolgo življenje preobilno pokoro za trenotek greha; da pa bode Vaša pokora prav zaslužna, pa recite vsako jutro: „Iz ljubezni do boga hočem danes nositi prav potrpežljivo svoj križ.“

Tekom vsega časa, ko je govoril in deloval kot duhovnik, je iskal njegov duh obenem pomoči za izpovedovalko. Akoravno jo je rešil smrti iz vode, akoravno je spravil njeno dušo z bogom, bi ostalo vendar vse samo polovičarsko delo, ako ne bi skrbel tudi za njeno bodočnost v krščanski ljubezni do bližnjega. Ali kaj bi mogel storiti, ne da bi nakopal sebi in dekletu krivo sumničenje?

Spomnil se je na svojo sestro, ki je poročila v njegovi domači župniji bogatega kmeta in je tam živela v prav srečem zakoncu. Da, sestra naj dostavi malemu dobro-

Končna zmaga čaka na ruski proletarijat, ker je v celi Rusiji samo proletarijat duševno močan; ker ima edini zaupanja vase, je bodočnost samo njegova.

Trdim, da je ruska revolucija vstvarja-joče kulturno gibanje, da je le ona zmožna, resiti Rusijo političnega razkosanja. Trdim, da je buržoazija brezmočna in nezmožna za politično vstvarjanje, in trdim, da se trudi v moji deželi njena lastna vlada, ki se peča edino z zavarovanjem svojih lastnih zajmov, ki nimajo ničesar skupnega z interesi naroda, da provocira anarhijo.

Vse, kar tukaj trdim, je resnično in to resnico potrdi zgodovina, ako bode le roka zgodovinarjeva poštena in pravica njegovavera.

Zato slava proletariatu, ki gre na pohod, da obnovi celi svet! Živeli proletarci vseh dežel, ki so s svojim delom vstvarili bogastva narodov in ki se sedaj trudijo, da vstvarijo novo življenje! Živio socializem, prava vera delavca!

Pozdrav bojevnikom, pozdrav delavcem vseh dežel! Vedno bodi z njimi zaupanje v zmago resnice, v zmago pravičnosti!

Živelo, človeštvo, ki ga bratsko združujejo visoki ideali enakosti in svobode!

Tržaški narodnjaki.

Po preteku starih mesecev priobčuje „Elinost“ govor dr. Rybača, ki ga je izrekel na komerzu v času shoda slovenskih narodno radikalnih dijakov. Ta objava pač zahteva, da se pové radikalnim dijakom, kakšni so pravzaprav slavni slovenski narodnjaki v Trstu. Ne poznamo sicer ciljev radikalnega dijaštva, ne vemo, ali je to enotna struja, zdi se nam, da so tudi tam nasprotni elementi združeni in da ne soglašajo niti v ciljih, niti v sredstvih. Ali danes ne maramo preiskovati tega. Ako hočejo vstvariti kaj novega in jim je res kaj ležeče na preporodu slovenskega ljudstva, tedaj naj se varujejo tržaških narodnjakov in njih protekcije. Kajti od te gospode ne pride nič dobrega za naš narod.

Ne maramo govoriti, da narodnjaki voditelji niso nikoli povedali resnico o socialni demokraciji, da so vedno kalili pojme narodnost in mednarodnost. To je naša lastna stvar in naša skrb ostane, da bode socialna demokracija tako urejena, kakor zahtevajo zajmi delavstva, ne pa po nejasnih in nestalnih željah narodnjakov. Malo nam je mar,

delstvu, ki ga je začel, veliko delo ljubezni. Saj je lahko, pomagati na noge človeku, ki se je izpodtaknil; ali da se odvede povzdignjenega v njegovo daljno domovino, je treba večjih težav. Sestra mu stori to, ako jo poprosi. Od nekdanje je poznal njeno plemenito srce. Pri njej naj najde Lenka novo, pravo domovino. Ta misel ga je navdajala z veseljem.

Lenka je rada sprejela njegov predlog; saj rada dela, da zasluži kruha za svojega otroka; dvomi pa le, ali najde odprta vrata v svojem sedanjem stanju.

„Ostanite še tukaj, pa si posušite obleko; preden preteče ura se pač ne morem vrniti, tedaj pa Vam prinesem pismo, s katerim odpotujete v Feldkirchen k moji sestri in zatrjujem Vam, da se Vam bode tam dobro godilo.“

Dekle ni niti opazilo, da ji je prej vedno dejal „Ti“, a sedaj jo nagovarja z „Vi“. Sam ni vedel ničesar o tej izpremibi v svojem govoru. Prehod je prišel sam po sebi vsled razvoja dogodkov. Ako govori duhovnik prav od srca z ljudstvom z dežele in ako ima prav dobre namene, tedaj pravi „Ti“, ravnotako kakor nagovarja v

ako bode naša pot posuta s trnjem in s kamenjem. Kakor doslej, nas bode vodil naš program in zagotovljeni smo, da pridemo naprej. Abstrahiramo tudi od tega, da naši narodnjaki niso storili ničesar, prav ničesar zaboljšanje gmotnega položaja našega delavstva, akoravno je to prvi pogoj vsakemu napredku. Toda kaj so storili narodnjaki za duševno povzdigo slovenskega naroda sploh in kaj za duševno povzdigo slovenskega meščanstva? Vodili so narod po rakovi poti in privleli so ga tako daleč, da imamo danes mesto izobraženega meščanstva komaj nekoliko ambicioznih oseb, ki jih goni brezmejna slavoohlepnost, zadržuje pa jih otroška brezbriznost — v pogubo tržaskih Slovencev. Mrtvi, neplodoviti, v sladkih sanjah svoje vmišljene moči speči ljudje so dosegli s svojo omejeno politiko, da je danes tržasko Slovenstvo brez izobrazbe; njih frazasto narodnjaštvo, združeno z negacijo vsega, kar more povzdigniti kulturo, je vstvarilo Slovenca, ki se ne zanima za nič družega, kakor za plese in za cerkev.

Silili so Slovence v cerkve, poslušat slovenske pridige, ki so jih prikazovali kot sredstvo za rešitev narodnosti; in danes imamo v Trstu mednarodno klerikalno strujo, ki propagira katolicizem in edino katolicizem. S svojimi pevskimi društvi hodijo še vedno po krčmah «buditi narodnost» — in danes imamo v mestu in po okolici čimdalje se razširjajočo bolezen alkoholizma. Kdor čita «Edinost», ve, da ni ta list, ki je že več let dnevnik, storil ničesar resnega za izobrazbo slovenskega ljudstva. Njeni čitatelji, ako se zanašajo na svoje glasilo, ne morejo vedeti, kateri slovenski pisatelji so dobri, kateri ne; nobene prave razlike si ne morejo narediti izmed različnih knjig, knjige družbe sv. Mohorja se vsiljuje njenim čitateljem z isto, ali pa še z večjo vnemo, kakor kako novo Cankarjevo delo.

In ti ljudje očitajo socialni demokraciji, da smeši delo narodnih umetnikov in učejakov! Malo imajo pravice do tega, kajti sami še niso rodili ne umetnosti, ne učejakstva, pospeševali ga tudi niso, svojih ljudi tudi niso seznanjali z njim; pač pa so naredili ljudstvo tako apatično, da se ne zanima niti za leposlovno, niti za znanstveno knjigo, ne za sliko, ne za kip. Ravno socialni demokratje so s svojimi skromnimi močmi poskusili, tudi na tem polju storiti kaj. Tržaski «ljudski oder» prireja popularna predavanja, znanstvena, literarna, umetniška. Na

propovedi tudi najodličnejše občinstvo s to besedico.

Vsled Lenkine izpovedi in odveze pa je vstala stena med njima, ki ni več dovoljevala zaupljivega „Ti“. Sveti pečat izpovedi, ki zaklepa duhovnikova usta, naj zapre ta usta obenem za vsako zaupnejše občevanje.

Odkar je govoril kaplan Hercog z Lenko kot namestnik božji, ji je dejal „Vi“, ne da bi se bil sam zavedal tega.

V.

Urnih korakov je zapustil kaplan svoj raj, kamor je bil prišel pred dobro uro ve-selega srca. Radostna zavest, da je potegnil mater in otroka iz mokrega groba, še bolj pa, da je pridobil dušo — boljerekoč dve duši — za nebesa, je pospeševalo njegovo hojo. A tudi čut mraza in mokra obleka ga je gnala.

„No, kje pa ste danes zopet toliko časa? Že četrte ure stoji Vaša juha na mizi, Vas pa ni od nikoder.“

S temi besedami je pozdravila kuharica, stoječa pred vrati, kaplana. Nanj pač ni čakala, temveč je izvrševala pred durmi svojo

taka predavanja zahajajo pač delavci, socialisti; meščanstva ni blizu, kajti ta sloj je klerikaliziran, vzgojen je tako, da zaničuje, da prezira umetnost in znanost, ker je že desetletja izroččen na milost in nemilost škofom in popom.

Radikalnim dijakom se sedaj vsiljujejo . . . ali timeo Danaos et donna ferentes! Ako se jih radikalno dijaštvo ne bode varovalo, temveč misli brodirati pod njih protektoratom, tedaj bi morali pokopati tudi upanje, da pri-nese to dijaštvo kaj boljšega. Ako hočete delati za bodočnost, čuvajte se te sedanjosti ki pomandra s svojo slavoohlepnostjo, s svojo kulturno apatijo in s svojim reakcionarnim mišljenjem vse, kar hoče svobodno živeti in v prostosti se razvijati.

Politični odsevi.

Avstrijsko ministristvo hočejo parlamentarizirati. To je že stara ideja. Kadar-koli je odšel zadnji čas kak minister v penzijo, je ostal njegov portfelj brez pravega lastnika. Justično, učno, železniško ministristvo je dobilo samo vodje, da ostane prostor za bodoče parlamentarične ministre. In sedaj se je zazdel baronu Gautschu pravi čas, da izpolni razna hrepenenja po ekscelenčnih naslovih. Že od novega leta ima zato pogovore s strankami in zadnje dni je bilo že videti, kakor da je kupčija precej gotova. Dosedanji ministri-rojaki bi bili odstopili in potem bi bilo še več prostora. Slišalo se je tudi že razna imena, predvsem Derschatta, Pacak, Bilinski, pa Prade, Kramar, Dzieduszycki i. t. d. Ali v nedeljo so prišle slabe vesti, kakor da se je vse razbilo in da poda Gautsch demisijo. Tako hudo menda še ni, saj imajo biti v sredo še novi pogovori. In kar se tiče demisije ministrskega predsednika, se nam ne zdi verjetno, da bi jo cesar sprejel. Vsekakor pa je treba paziti, kajti sovražniki splošne volilne pravice so pri delu in gotovo bi jim bilo všeč, da bi se skakala voda in da bi tedaj ložje ribarili. Delavci morajo stati na straži, kajti naj se zgodi tam gori, kar se hoče, volilna pravica ne sme priti v nevarnost. Zaradi nas naj se imenuje ministrski predsednik kakor se hoče, ali brez volilne reforme ne bode vladal nobeden.

Cesar in volilna pravica. V pondeljek je bila pri cesarju na avdienci rusinska de-

nadzorniško službo nad fanti in dekleti, ki so hodili v gostilno in jo zapuščali.

„Pa kakšni ste! Kje pa ste hodili? Hlače imate vse mokre — kaj mislite, da imamo časa — —“

Kar je še godrnjala, tega ni slišal. Po stopnicah je pohitel v svojo sobo, pa je urno oblekel suho perilo in obleko. Ne da bi mislil na kosilo, je hotel takoj spisati pismo za sestro. A spomnil se je, da dekle tam zunaj menda ni jedlo od včeraj. Od-nessi ji je hotel svoje kosilo. Pohitel je zopet v obedovalnico, kjer je danes sam; kajti gospod župnik obeduje danes na svatbi — z veliko žlico, kakor pravi ljudstvo. Kuharica mu prinese govedino z izhlajenega ognjišča.

«Zakaj ne pridete pravočasno h kosilu?» ga vpraša z očitajočim glasom. «Saj ne moremo zastoj žgati drv.»

„Imate popolnoma prav“, jo potolaži kaplan. «A prosim vas, storite mi malo uslugo. Prinesite mi za petdeset krajcarjev stekleničico vina.»

«Ako hočete —» odgovori kuharica in vzame denar. Njeno lice je takoj prijaznejše, kajti steklenica vina velja za župnika

putacija, ki je prosila, naj se pri predstoječi volilni reformi ravna z vzhodno Galicijo, kjer prebivajo večnoma Rusini, ravno tako, kakor z drugimi deželami, to se pravi, naj se vpelje direktne volitve in naj se razdeli volilne okraje tako, da ne bode prikrajšano ondotno prebivalstvo. Cesarjev odgovor, ki je bil zelo značilen in pomemben, se je glasil: «Moja vlada predloži, kakor je že napovedala, prihodnji mesec volilno preosnovno državnemu zboru na ustavno razpravo.»

Prepričani bodite, da bode pazila moja vlada pri tej težavni nalogi z vso skrbjo na pravice in interese vseh narodov, in da si bode prizadevala, dati vsakomur priložnost, da uveljavi svoje stremljenje. Bodite torej, ki ste prišli v imenu rusinskega naroda k meni, prepričani, da vzame volilna preosnova tudi na Vaš narod primeren ozir. Da se srečno izvrši to delo, pa je treba predvsem ostati v mejah popolne zakonitosti. To pričakujem od vseh, in zato prosim tudi Vas, da vložite ves upliv, da izostanejo hujškalne priredbe in izjave nevtemeljenega nezaupanja. Kajti to ne pripelje miru, temveč samo poostri narodna nasprotja. Sicer pa je v Vašem interesu, da živite v miru in v zaupanju z narodom, ki prebiva z Vami v moji ljubljeni Galiciji. Spravljivost obeh narodov, ki stojita mojemu prestolu enak blizu, olajša tudi volilno preosnovno, ki se bode ozirala na zahteve časa.»

Cesar je torej mnenja, da je volilna preosnova zagotovljena, da bode pravična in da bode odgovarjala zahtevam časa. To je priložnost, pri kateri se lahko pokaže, koliko je v resnici vredna lojalnost tistih, ki se vedno bahajo z njo.

O nameravani reformi gosposke zbornice se poroča z Dunaja: Po načrtu vlade naj bi imeli v gosposki zbornici sedež vsi deželni glavari, župani vseh deželnih glavnih mest in predsedniki vseh trgovskih in obrtnih zbornic. Nadalje bi bila imenovana polovica dosedanjih veleposestniških poslancev iz gosposke zbornice, nekaj članov pa bi volili deželni zbori. Baje so sedanji člani gosposke zbornice zavrgli ta načrt razen treh.

Avstrijsko-srbski razpor je postal akuten. Goluchowski je zahteval od Srbije, da sploh ne predloži srbsko-bolgarskega colninskega ugovora skupščini; srbska vlada pa je to odklonila. Že poprej je izjavila, da je pripravljena izpremeniti posamezne točke ali pa napustiti celi ugovor, ako bi nastala ta potreba vsled trgovskega ugovora z Avstrijo.

samo dvajset krajcarjev in sploh ni treba, da bi gospod župnik kaj vedel o njeni kupčiji. Vtakniviši denar v žep, odide v klet. V tem zavije kaplan meso v kos časopisa, odreže dober komad od hlebca, ki leži na mizi in hitro izgine meso in kruh v žepu njegove suknje. Med vrati sreča kuharico, pa ji takoj vzame malo steklenico vina.

„Danes imate pa silo! Kaj ste že jedli? Pa da ne odnesete vina! Za proste ljudi ni vino!“ kriči za njim.

Da kupuje kaplan vino pri njej, ji je že prav, ali da ga ne pije sam, temveč ga nosi bolnikom, to je razsipnost, katere ne razume. Saj gospod župnik tudi ne bi storil kaj takega. S takim mladim, nepraktičnim kaplanom je pravi križ. Njegov predhodnik je bil vse drugačen. Bil je večinoma v kuhinji, pa ji je pripovedoval, kaj je novega v fari; često je sedel k pinji, pa ji je umetal najlepše maslo. Ali pa je igral kvarte z njo. In kako se je znal smejeti. Zato pa mu je rada privoščila po čašo vina. In tudi gospod župnik je bil prav zadovoljen z njim, ker je tako mirno živel s kuharico.

Ali avstrijski zunanji urad, ki se je prej blamiral, je hotel sedaj prodreti z glavo skozi zid, pa se je blamiral vnovič. Srbska vlada je vsled tega poklicala svoje delegate za trgovinski ugovor z Dunaja. Začela je prava colninska vojska med Avstrijo in Srbijo. Prvo je to, da Avstrija ne pušča srbskih prašičev čez mejo. Srbija pa misli, da si odpre nov trg na Francozkem in v Italiji. Srbska vlada je tudi naznanila Avstriji, da je pripravljena nadaljevati pogajanja zaradi trgovinskega ugovora, ako izrazi Avstrija to željo.

Ogrska kriza ima baje zopet novo lice. O Wekerlu se sicer ne sliši nič več; o nadvojvodi Josipu se trdi, da ni nič posredoval. V torek pa je imel Fejervary izvenredno dolgo avdienco pri cesarju in pravi se, da se je šlo za jako važne reči. Govori se zopet o sporazumu s koalicijo — a na kakšni podlagi, se ne pove. Trdi se tudi da bode Fejervary demisioniral. Ako se doseže sporazum, pride definitivno ministrstvo, ako ne, pa prevzame zopet kak general vlado. — Koalicija se pogaja zadnji čas zopet s Hrvati. Za dan 2. svečana je napovedan ogrsko-hrvatski sestanek na Reki.

Ogrska koalicija je baje izdelala nov načrt za spravo, ki ga je grof Andrassy izročil Fejervaryju, ta pa ga je predložil cesarju. Fejervary ostane še na Dunaju, iz česar se sklepa, da je novi načrt sposoben za pogajanja, ki bi utegnili privedi do miru. Vederemo.

Na Nemškem je začel intenziven boj za volilno pravico. Akoravno je namreč v Nemčiji volilna pravica za državni zbor splošna in enaka, so vendar za razne deželne zборе še prav predpotopne volilne določbe, ki so tako prikrojene, da so delavci kolikor mogoče izključeni iz deželnih parlamentov. To pa se ne zadostuje reakcionarcem, katerih se tudi na Nemškem ne manjka. Dosti si jih že razbija glavo, kako bi se dalo poslabšati volilno pravico za državni zbor. To je seveda moka, iz katere se ne da izmesiti kruha, kajti socialna demokracija je tam predobro organizirana, da bi se dala meni nič tebi nič oropati za svojo najvažnejšo pravico. Ali kar ne gre v državnem zboru, mislijo da bi šlo v posameznih deželnih zastopih. Tako hočejo v Hamburgu poslabšati volilno pravico, dasiravno je neobdavčeni sploh nimajo, davkoplačevalci pa so tako razdeljeni, da delavci sploh ne pridejo do veljave. Sedaj hočejo predelati volilne razrede tako, da bi še bolj potlačili delavce. A ko je prišla «reforma»

Prisedši v obedovalnico, pogleda na mizo.

„Ježeš! Vse meso je pojedel, a vso prikuho je pustil! Tako izbirčni so danes mladi gospodje.“ In vendar je danes naredila čebulno omako, vedoča, da ne mara čebule. Ali tega ni storila iz hudobije — gotovo ne — le privaditi ga hoče na čebulo. Kajti kaplanski želodec se mora navaditi na vse.

* * *

Ko je Lenka ostala sama, je morala najprvo poskrbeti, da se ji posuši obleka, preden se povrne kaplan z obljubljenim pismom. Dejal je, da pride šele v eni uri. Dotlej izpuhti tudi zadnja kapljica na solncu.

Ali tam se noče sleči, kjer je sedel on pri njej ter ji je dal odvezo grehov. Globočje stopi v grmovje in tam najde prostorček, kakor vstvarjen za njen namen. Mlade, nizke jele in bukve so zrasle kakor zelena stena; tako visoke še niso, da bi zadržavale solnce, ki pošilja svoje vroče žarke na malo, z mehko mahovo preprogo pogrnjeno liso.

na dnevni red, se je delavstvo takoj uprlo. Tisti dan, ko je «Bürgerschaft» (hamburški občinski in mestni zastop) zboroval o name-ravani izpremembi, so ustavili delo vsi delavci v mestu in luki, pa so priredili takoj velikanske shode, čeravno so podjetniki zažugali, da jih izpró vse. Ker je policija brutalno nastopila, je prišlo do ostrih bojov in celo nekaj barikad je bilo postavljenih. Na obeh straneh je bilo več ranjenih in tudi nekaj mrtvih. Mestni zastop ni končal svojega zborovanja, temveč je prelozil sejo na sredo tega tedna.

Na Saksonschem so delavci že pred dvema meseci začeli živahno propagando za dosego splošne volilne pravice in tudi tam je bilo že več bojov.

Sedaj pa je nastopila tudi socialna demokracija nu Pruskem; v nedeljo je bilo v samem Berlinu 21 shodov, ki so se mirno izvršili, dasiravno je obhajal buržoazijo in policijo strah in trepet. Pouličnih bojov pač ni bilo. Ali pruska socialna demokracija se pripravlja na generalno stavko, ako ne doseže drugim potem splošne in enake volilne pravice za deželni zbor. In na Pruskem ni uganjati šale s socialno demokracijo. Preden kaj napovedó, si dobro premislijo stvar, ako pa jo napovedó, jo tudi gotovo izvrše.

Vidi se, da prihaja proletariat po vseh deželah do prepričanja, da je splošna volilna pravica za njegov razvoj nujno potrebna. To je danes pravo svetovno gibanje in njegova moč je tako elementarna, da se mu ne ustavi nobena nasprotna sila več. To velja tudi za Avstrijo in kdor še misli, da je socialna demokracija pri nas začela boj za splošno volilno pravico le za šport, je gluhi in slepi in ne vidi znamenj po vsem svetu. Ako so mogoči pametni, se ne bodo upirali; ako se pa hočejo upirati, bodo sami odgovorni za posledice. Delavstvo vé, da je sedaj čas za boj in bode porabilo pravi čas.

V francoski zbornici je na dnevnem redu zakonski načrt o starostnem zavarovanju delavcev. Doslej je sprejetih že več določb. V sklad za starostne rente imajo vplačevati gotove zneske delavci, ki zaslužijo najmanj 1 frank 50 cent. na dan, enak znesek delodajalci, gotov donesek pa država.

Angleške volitve imajo do 22. t. m. zvečer sledeči rezultat: 274 liberalcev, 115 unionistov, 79 nacionalistov in 35 delavskih poslancev. Udje neodvisne delavske stranke so izjavili, da ustanove v parlamentu samostalno skupino in se ne pridruže nobeni ob-

Tukaj sezuje Lenka najprvo črevlje. izlije iz njih mlačno vodo in jih postavi tako, da sije solnce vanje. Potem pridejo nogavice na vrsto, ki so vsesale toliko vode, da jih mora dobro ožeti. Potem sleče še ostalo obleko, pa jo razobesi tu in tam po nizkih vejah, kamor sije solnce najtopleje. Najboljši prostorček izbere za srajco, ki se mora najprvo posušiti. Vedoča, da je popolnoma sama in da ni nikogar blizu, izvrši vse brez strahu. In vendar jo gleda dvoje oči začudeno in radovedno, in glava se obrača semintja, da zasledi pač vsaki gibljaj. To je glavica radovednega vrabca, ki je zapustil družino pri mlinu, da vidi, kaj neki počneta kaplan in mlado dekle v puščavi. Ko se je dekle sleklo, se je že hotel povrniti k mlinu po svoje tovariše, da sodijo, kdo je lepši: Mlinarjeva Cenka ali pa to dekle? Toda ne, tega ne sme storiti; njegova ljubosumna ženka bi mu gotovo pošteno razkuštrala lepo perje, ravno tako kakor Lenka pravkar svoje lase.

Ker se morajo tudi posušiti, je razpletla kite, in ker ni imela glavnika, jih je češljala z vsemi desetimi prsti, da ji je končno ogrnil dolg, zlatobarvast pajčolan celo gornje

stoječi stranki. To je torej prvi začetek, da dobe angleški delavci neodvisno zastopstvo v parlamentu. Delavska stranka je pridobila pri teh volitvah 28 mandatov.

Shodi.

Ljubljana. V torek je bil v salonu restavracije «pri levu» na Marije Terezije cesti v Ljubljani dobro obiskan železničarski shod. Predsednikom je bil izvoljen sodr. Dostal, zapiskarjem pa sodrug Vilhar. Poročal je o združitvi obeh podružnic, ljubljanske in spodnješišenske, sodrug E. Kristan. Ker je bilo navzočih mnogo slovenskih in nemških sodrugov, je govoril v obeh jezikih. Spomnil je navzoče na to, da je stala železničarska organizacija nekdanj na čelu vsemu organiziranemu delavstvu v Ljubljani. Pozneje pa so mislili sodrug, da se bode organizacija bolje razvijala, ako si ustanove južni železničarji svojo podružnico, državni pa svojo. To se je izvršilo, a danes se vidi, da je to več škodovalo, kakor koristilo. Tudi za podružnice velja, kar za celotne organizacije, da delujejo s tem večjim uspehom, čim so večje. Ze službene razmere na železnici, ki zadržujejo ude vsled nepravilnosti službe bolj kakor industrialne delavce, ovirajo redno delovanje v organizaciji. Slabo obiskane seje, društveni večeri in tudi občni zbori ilustrirajo to dejstvo. Združitev obeh podružnic pa vstvari tako veliko telo, da se bodo te težave zelo zmanjšale in delo v organizaciji se zopet oživi. Kakor obsojamo separatizem povsod, tako ga moramo obsoditi tukaj tudi. Ljubljana je prišla po avstrijskih železnicah na slab glas, ako hočemo, da se to popravi, je treba organizacijo okrepčati in združitev bi bila prvi korak. — Shod je soglasno sprejel predlog, ki nalaga odboroma obeh podružnic, da storé vse potrebne korake za združitev.

Hrastnik. — I. — V nedeljo 14. t. m. smo imeli krasno obiskano zborovanje pri «Ačkimu». Tudi iz Trbovelj je prišlo več 100 oseb. O odgovoru na stavljenе zahteve je govoril sodrug Linhart. Sprejet je bil sklep, da so hrastniški sodrug s trboveljskimi solidarni in store enake korake. Govoril je tudi sodrug Šuln. — Izvedelo se je, da ima podporno društvo «pri Rošu» občni zbor. Odbornik Felle nas je že preje vabil tja in prišli smo tedaj. Velikanska množica pa je preplašila uboge «podpornike» (v Hrastniku jim pravijo «parkleži») tako, da so hitro po-

telo. Široko je raztegnil predrzni vrabec svoj kljun, ko je Lenka legla na topli mah. Celo solnce, ki mora gledati toliko zopernega na zemlji, se je veselilo te krasne slike in je pričaralo rdečkast lesk na nežno kožo, s poljubi je izpilo zadnjo kapljico s plavih las, in tudi na obleko ni pozabilo. Že prej je razgrela mehki mah, da je bila postelja topla in je bilo prijetnejše spati tam, kakor na najmehkejšem perju. Spanec pa je prevzel Lenko po sili. Prejšnja vzbujenost, obup, poznejša utrujenost in pred vsem mir srca in vesti po odvezi, ki jo je dobila od tujega, dobrega kaplana je priklical spanje, ki je prišlo kot drugi dobrotnik duši in telesu.

V tem ko je ležala Lenka zunaj na zelenem v nežnem objemu spanja, se je pripravil kaplan v svoji mračni sobi, da napiše sestri pismo, ki naj ji ga Lenka odnese. Pisal je:

Ljuba sestra!

Poznavajoč Tvoje dobro, plemenito srce se obračam do Tebe z veliko prošnjo, katere mi gotovo ne odbiješ.

Seveda ne prosim zase, temveč za ubogo, zapuščeno dekle, ki Ti prinese te

žrli svojo besedo in poklicali žandarje. So-
drug Linhart je raz balkon Rošove hiše
razkrinkal to postopanje s krepkimi besedami.
Stotero se je slišalo: Fej vas bodi, se bojite
ljudstva, za bajonete se skrivate itd. Končno
se je čulo mogočno: Živela socialna demo-
kracija! Rošovi revčki so se poskrili kot
miši. Nikdo jim ni hotel žalega storiti, a
poštenih rudarjev se boje ti kapitalistični
sužnji . . .

* * *

Shodi bodo:

V Celju v nedeljo, dne 28. t. m. ob 9.
uri popoldan v salonu gostilne «Pri zelenem
travniku». Dnevni red je: «Kaj je z volilno
pravico?» Poročevalec sodrug E. Kristan.
Sklicatelji vabijo vse celjske sodruge, naj se
mnogoštevilno udeležijo tega važnega shoda in
naj marljivo agitirajo, da bode dobro obiskan.

V Žalcu v nedeljo, dne 28. t. m. ob 3.
uri popoldan. Dnevni red: «Kaj je z volilno
pravico?» Kot poročevalec je povabljen so-
drug E. Kristan. Upati je obilne udeležbe.

V Zagorju ob Savi je v soboto ob 4.
uri popoldan javen shod rudarjev. Kot poro-
čevalec pride sodrug E. Kristan iz Ljub-
ljane. Shod je jako važen in treba je, da
se ga udeležijo vsi delavci, ki niso takrat na
delu.

Domače stvari.

„Slovenec“ mora imeti sila potrpežljive
čitatelje. V sobotni številki jim pripoveduje,
da je bil dr. Krek na znani dunajski kon-
ferenci samo kot gost. Nekam pozno prihaja
s to izjavo. Ko je klerikalno glasilo prvokrat
povedalo, da pojde dr. Krek na Dunaj, nismo
čitali besedice, da gre samo kot gost. Ko je
objavil dunajsko resolucijo, ni dostavil no-
bene opazke, temveč natisnil je, kar so mu
poslali z Dunaja od Kunschaka. In tam
je bilo rečeno: Razven dunajskega vodstva
so se udeležili konference sledeči . . . Med
temi «sledecimi» je bil tudi dr. Krek, ne da
bi bilo rečeno da je bil gost. Nasprotno pa
pravi tisti dopis, da je bila resolucija spre-
jeta soglasno, kdor količkaj logično misli,
mora torej soditi, da je glasoval za njo tudi
dr. Krek. In sedaj je šel na Dunaj samo
poslušat? . . . Pa če bi bilo to tudi res,
vendar «Slovenec» še ni povedal, kje je na
Slovenskem krščansko socialna stranka, in
povedal, kako to, da se mu je zazdel po-
litični strijk v tistem hipu neuspešen, ko je

vrstice od tvojega brata. Gotovo ne bodeš
zmislila nič nepravlega o meni, kajti kakor
poznam Tebe jaz, tako poznaš tudi Ti mene.
— Duhovnik sem in to ti bode zadosto-
valo. — Danes sem prvokrat videl to dekle,
pa sem bil tako srečen, da sem ji rešil živ-
ljenje in Ti —“

Tako daleč je dospel s pisanjem. Na-
enkrat pa so se mu razširile oči, kakor da
gleda nekaj strašnega. In videl je: Greh,
največji greh za duhovnika. Hitro je zopet
izbrisal zadnjo vrstico. Kaj bi bil kmalu
storil nevedoma! Ta vrstica bi bila prelom
spovednega pečata. Saj je odvzel Lenko
poskušene samomora in zato ni smel o
njem ne izreči, ne napisati besedice. Raz-
trgal je začeto pismo, kosce je vrgel v peč,
potem jih je zažgal, pa čakal da je izgo-
relo vse.

Tedaj je začel drugo pismo in mesto
prepovedanih besed je zapisal:

„Ni treba, da bi ti mnogo pisal o ne-
srečnem detetu. Sprejmi jo zaupljivo, pa
pridobiš gotovo tudi njeno zaupanje in
pove ti vso svojo nesrečo. Ker si bila sama
že trikrat mati, izpoznaš takoj njeno sta-
nje. Ne zavrzi je radi tega, temveč —“

to dekretirala dunajska konferenca, v tem ko
v času najmočnejšega gibanja nikoli ni mislil
na to in tudi še ni povedal, kakšno drugo
sredstvo bi imeli delavci, ako postane po-
treben zadnji boj. O volilni reformi za ljub-
ljansko občino naj «Slovenec» le nikar ne
govori; vsakdo razume da ni upanja, pribori-
riti splošno in enako volilno pravico za de-
žele in za občine prej, kakor za državo. To
so klerikalci sicer tudi sami priznali takrat,
ko so glasovali v deželni zboru za liberalno
resolucijo, ki pravi, da je pričakovati splošno
in enako volilno pravico za deželni zbor še
le tedaj, kadar bode vpeljana za državni
zbor. Ali klerikalci tudi sami ne vedo, kaj
so govorili, pisali in za kaj so glasovali? In
kakošno pravico imajo klerikalci postavljati
se za občinsko volilno pravico, ko odklanjajo
boj za državnozbornsko? Kako pa naj se de-
lavci bojujejo v občini? V državi imajo sto-
tisoč delavcev-zaveznikov; ali naj se v Ljub-
ljani zanašajo na klerikalce? Če naredi popi
generalni strijk, bi to seveda malo zaleglo.
Z dovtipi proti socialni demokraciji pa naj
si «Slovenec» ne beli glave. Ako napravijo
izmučeni vici drugod vtisk, pri nas ne.

Kaj je s shodom liberalnih zaupnikov?

Januar gre h koncu, a o pompozno napo-
vedanem shodu zaupnikov liberalne stranke
ni ne sluha ne duha. «Narod» se sicer nor-
čuje — a kako klavrno in prisiljeno! — iz
vseh drugih strank in struj, ali da se nje-
gova stranka ne vé obrniti na nobeno stran,
bi rad zamolčal, akoravno vidi to ves svet.
Za januar je bil napovedan shod. «Stranka
mora precizirati svoje stališče napram volilni
reformi», je bila parola. In januar umira, li-
beralna stranka pa — menda tudi. Prav-
zaprav se ne zmeni nobena mačka, kako
bodo liberalci precizirali svoje stališče, kl ga
morda dva dni pozneje zopet izpremenje, ali
kak konec mora imeti nazadnje tudi kome-
dija. To pa se vleče kakor megla brez vetra
in če se vpraša danes liberalnega zaupnika,
kdaj bode shod, se ga spravi v največjo za-
drego, ker revež sam ne vé ničesar; pogo-
stoma niti ne vé, ali se ga smatra za zaup-
nika, ali ne. Ako pa zaupnik vpraša na pr.
dr. Tavčarja, mu odgovori ponosni glavar
nekdaj ponosne stranke: «Bomo že naredili.»
Ravno tako, ako se ga vpraša, kaj bode z
revizijo programa: «To že naredim jaz.» S
stališčem napram volilni pravici je pač stvar
menda ta: Kako naj ga precizirajo, tega sami
ne vedo. Kajti v celi stranki jih ni morda
deset, ki bi imeli enako mnenje. Če se pa

Zopet se je prestrašen ustavil. Kaj pa
je storil zopet? Kaj je ni ravnokar opro-
stil tega greha? To bi bilo vnebovpijoče
oskrunjenje spovednega pečata. Tudi to
drugo pismo je odšlo za prvim v peč.

Tretjič je sedaj začel in je dovršil pi-
simo, v katerem ni bilo spomina o rečeh,
o katerih ni smel pisati zaradi spovednega
pečata.

Ko je bil gotov, je pogledal v miznico
in prebrskavši jo, je našel zavitek, ki je
imel v njem shranjenih deset forintov. V
teološkem mesečniku, ki je bil nanj naro-
čen, je bila Liguorjeva moralna teologija
tako toplo priporočena vsem duhovnikom,
da je hranil forint za forintom, hoteč si
kupiti to delo. Ali s tem sedaj lahko po-
čaka; sedaj porabi denar bolje, ako ga da
siromašnemu dekletu za pot. Ona ga po-
trebuje bolj, kakor Liguori.

Skoraj bi bil pozabil še na nekaj, kar
se mu je zdelo ravno tako potrebno, kakor
potnina. Sam je prerezal Lenki modrc s
svojim nožem, da je mogel uvesti umetno
dihanje. To škodo je bilo treba popraviti
kolikor mogoče, kajti taka vendar ne more
med ljudi. Vzel je torej iz svetlo-rujavo

že mora kaj reči, je skoraj najbolj komodno,
počakati, kako se razvije stvar, pa potem
nastopiti z veliko pozo ter — obesiti plašček
po vetru. Sedaj je za liberalce že še težava.
Natančnega Gautschevega načrta še ne po-
znajo; kakšna bode večina v državnem zboru,
tega še ne vedo. Vrag naj torej precizira
svoje stališče. Meseca svečana pa predloži
Gautsch svoj načrt parlamentu, stranke v
državnem zboru pokažejo svojo barvo in te-
daj — bode morda tudi liberalna stranka
vedela, kaj hoče. In zato čaka s shodom
svojih zaupnikov. Bolj pač ne more politična
stranka degradirati same sebe! — Zdi se
nam seveda, da tudi meseca svečana ne po-
teče zaupniški shod tako gladko, kakor bi rad
generalni štab. In menda vidi že tudi vrhovni
zapovednik, da so slogo v njegovi stranki
razglodale miši. Ako ne prineso posebnega
kavčuka na shod in če ne povabijo samih
takih zaupnikov, ki se a priori zavežejo, da
bodo glasovali lepo po komandi, tedaj ne
veimo, kako naj izide liberalizem s tega shoda
brez šizme! Ako pa povabijo samo zanesljive,
tedaj morajo izključiti najmanj dve tretjini
voditeljev, med katerimi ni nič manj razprtij,
kakor v liberalni črni vojski. Vsekakor —
dober tek za ta shod!

Velik požar je bil v nedeljo na Jese-
nicah, vsled katerega je prišlo okrog 600 de-
lavcev kranjske industrialne družbe ob delo.
Ogenj je izbruhnil v ondodni tovarni ob 4.
zjutraj vsled vnetja valjca v tovarni za žice.
Hitro se je razširil in izgorela je popolnoma
cinkarija, tovarna za žice, tovarna za žičnike
in skladišče z zalogo je izgorelo. Škoda iz-
naša okrog pol milijona kron. Štiri osebe so
se pri požaru ponesrečile. Vprašanje je, kaj
bode sedaj z delavci, ki so prišli tako na-
enkrat brez lastne krivice ob delo.

Sarajevski nadškof Stadler, učitelj in
vzor ljubljanskega škofa Jegliča, je bil ob-
sojen na 500 K globe, ker je dal protipo-
stavno krstiti nekega mohamedanca. Kdor vé,
koliko različnih veroizpovedanj je v Bosni in
v Hercegovini, razume, da je treba v verskem
oziru ravnati s skrajno rahlostjo in obzir-
nostjo in bosenska vlada, ki je sicer storila
dosti neumnosti, nerodnosti in tudi pristran-
skih korakov, je imela vsaj v verskem oziru
nekoliko zrelejše nazore in je izdala stalne
propise glede postopanja verskih funkcijo-
narjev pri prestopanju iz ene vere v drugo.
Ali katoliška cerkev preži na človeške duše
in Stadler je fanatik, ki mu jih ni mnogo
ravnih, pa če more «pridobiti» za svojo cer-

poobarvane nočne omarice škatljico, v kateri
so bile igle, niti, naprstek, na papir namo-
tan konec bele in črne barve, ter gumbi.

Tako škatljico je pripisati najpotrebnej-
šim rečem za kaplana. Sedaj je treba pri-
čvrstiti nezvest gumb na suknji, sedaj zopet
je treba izlečiti raztrgane hlače z izvežbano
roko. Dolgi črni talar pokriva često glo-
boke srčne rane, ali nihče ne slutiti, kakšne
neizrečne stvari mora često še pokrivati tak
duhovniški talar.

Iz škatljice je vzel naprstnik, iglo in
konca, in sicer belega in črnega, ker se
vzlic napetemu premišljevanju ni mogel
spomniti, ali je bila razrezana obleka svetla
ali temna.

Skoraj bi bil pozabil na najvažnejše:
Na naslov sestre in na pot, ki ga mora iz-
brati Lenka, da pride do nje. Hitro ga je
napisal na kos papirja, pa je stopil k oknu,
mahajoč z listom po zraku, da se prej po-
suši. V tem je pogledal brez misli na po-
kopališče in slučajno je opazil tam predmet,
ki ga ni izpoznal. Zaradi te čudne reči ni
šel skozi glavna vrata, ki vodijo na cesto,
temveč skozi vratica, ki se jih poslužujejo
duhovniki le, ako gredo v cerkev. Kmalu

kev novo ovčico, se prav nič ne zmeni za prepire in za naredbe. Na priznici sicer išče katoliški pop, da je vsaka oblast od boga in zatrjuje vernikom, da jim je prva dolžnost slušati; a sami slušajo le tedaj, ako jim je koristno. Tako so delali škofi na Francoskem, tako tudi Stadler. Med bosenskimi mohamedanci je pod avstrijsko vlado itak že dosti nezadovoljnosti in ako bi se dovolilo Stadlerju, da ravna pri pokrščevanju po svoji volji, bi se utegnila nezadovoljnost še vse drugače povečati. To je najbrže tudi vzrok, da se je gospoda nadškofa enkrat bolj strogo prijelo. Ali kaj izjavlja sedaj gospod Stadler? On ne prizna vladne naredbe, ker je ni potrdil papež; on ne bode plačal globe in se ne vda drugače, kakor če se ga po sili odpelje v zapor! Navaden smrtnik naj bi se tako upri oblasti in postavam! Državljanje, ki niso nadškofje, se preganja, ako so teoretično drugčga mnenja, kakor vlada in zakoni; zaradi popolnoma akademskih besed, zaradi kritike obstoječih razmer so zapirali socialne demokrate na leta in leta v ječo. In katoliška cerkev je dajala svoj blagoslov progonom. A če se rimski organizaciji zabrani, delati skrajno absolutistično po svoji glavi, tedaj nastopi rimsko-katoliški nadškof kot praktičen anarhist in njegov upor je tedaj opravičen, on sam pa še mučenik! . . . Radovedni smo, kako daleč bode v tem slučaju segala energija vlade. Poučen pa je dogodek zelo, ker vnovič dokazuje, da je klerikalcem vse le sredstvo v njih namene. Lojalni so, če jim služi; patriotski so, ako nese; narodnjaki so, ako jim koristi; če pa jim kaže, so tudi puntarji. Nič ni pri njih pristnega, razven njih lastne koristi.

Socialni pregled.

Trboveljska stavka.

Trbovlje. V nedeljo, dne 21. t. m. se je vršil na Lesjakovem vrtu velikanski shod. Došla sta tudi zastopnika «Unije» sodr. Jarolin in rudniški komisar Strgar. V predsedstvo so bili voljeni sodrugi Šuln, Ocvirk in Rinaldo, poročal pa je o odgovoru na naše zahteve sodr. Linhart. Po poročilu se je vršila živahna debata, katere se je udeležila cela vrsta sodrugov, ki so se izjavili skoro

je našel tisto stvar. Bila je culica, kakršno nosijo uboge služkinje na potovanju. In ker je ležala poleg nagrobnega kamna, kjer je videl dopoldne Lenko, ni mogel dvomiti, da je culica njena. Vzel jo je pod pazduho in hitro se je povrnil v svoj raj.

Ako ga tudi ni nihče srečal na poti, videlo ga je vendar solnce, ki se je bolj in bolj približevalo puščavi; in videlo je tudi, da je Lenka še vedno spala na mehku, toplem mahu, akoravno je bila obleka na vejah že davno posušena.

„Vstani! Hitro se obleci!“ je hotelo zaklicati, česar pa seveda ni moglo; z nežnimi prsti svojih žarkov se je dotaknilo speče, a ni doseglo drugčga, kakor da je sto in sto potnih biserov pokrilo bujno telo ki so se izpremenili pod tistimi žarki v samo drago kamenje. Pod vročimi solničnimi poljubi je razširilo dekle v spanju roke ter se je izročilo brez volje popolnoma solničnemu žaru, ki je počival na njej.

Tudi vrabec je že opazil črno postavo približajočega se kaplana. „Že pride! Že pride!“ je kričal. „To bode šala, šala, šala! Zame, zame, zame! To lahko povem! Tat gre! Tat gre!“

Ali tudi vrabec ni mogel zbuditi Lenke.

Dalje prih.

brez izjeme za stavko. Za predlog, naj bi se počakalo do dogovornega urada, se ni izjavil in ni glasoval niti en rudar. Soglasno pa se je sprjel sklep. **da prične štrajk.** Odgovor ošabne družbe je povsem brutalen. Dovolilo se je par postranskih malih zahtev, glavno zahtevo pa — 20% zvišanje plače — je družba enostavno odklonila. Pred vso javnostjo moramo pibiti, da je ta štrajk posledica brutalnega izkoriščanja akcionarjev trboveljske družbe. Odgovor na zahteve je udarec v obraz delavstvu. In zato pade odgovornost na pijavke trboveljske družbe! — V svoji repliki na ošabni odgovor vzame delavstvo dovoljene točke na znanje. Dovoljeno je zlasti: Zvišanje »herrensihta« delavcu na »versatzu« od 1-10 K na 1-24 K. Dovolitev olja po fabriški ceni. Priznanje mesečne plače strojevodjem. Poleg tega še razne malenkosti. Delavstvo pa obdrži vse svoje druge zahteve z malimi izpremembami. — Štrajk je pričel v najlepšem redu. V pondeljek zjutraj je stal že ves trboveljski rudnik. Niti troje stavkokazov ni bilo. «Pazniško podporno društvo» je izjavilo svojo solidarnost s socialisti in upamo, da ostane mož beseda. Glede straže pri ognju so sklenili rudarji, da se zanjo ne brigajo. Ravnateljstvo naj pošlje svoje paznike na stražo, ako se mu to zdi potrebno. Rudarja ne briga to nič. — V Hrastniku pa so sklenili zjutraj »podporniki«, biti stavkokazi. Sam predsednik Straus jih je na to nagovarjal. Fej! Rudarji, zapomnite se tega možakarja. Popoldne pa se je tudi v Hrastniku in na Ojstrem delo ustavilo. — Popoldne je prišel že okrajni glavar v Trbovlje in tudi orožniki romajo od vseh strani. — Stavkini odhor funkcijonira izvrstno; ravnatoko straže in zaupniki. Navdušenje je veliko in solidarnost vzorna.

* * *

Stavka se nadaljuje. Družba je še trdovratna in izjavlja, da se ne spušta v nobena pogajanja. Kdor bi sodil po njeni ošabnosti, bi moral misliti, da ji stavka ne prizadene prav nič. Toda »premoga ni in znanu nam je, da se v Ljubljani že ne dobi trboveljskega, temveč se prodaja kočevski premog. Družba menda upa, da bode njena trdovratnost imponirala delavcem in da se bode našlo iz strahu stavkokazov. Toda v tem se moti. Take solidarnosti ni bilo v Trbovljah še pri nobeni stavki, kakor sedaj. Podjetništvo išče tudi drugih izgovorov, češ, da mu ni mogoče povišati plač. Ali tako hudo res se ni, da bi morali gospodje družabniki stradati, kakor morajo marsikateri delavci. Ako bi bila družba pametna, bi se začela čim prej pogajati, kajti čim dalje traja stavka, tem več škode bode imela. Delavci si ne žele dolgotrajnega boja, ne plašijo se ga pa ne. Razmere v trboveljskem rudniku so sploh take, da se ne morejo vzdržati in družba sama bi morala skrbeti za to, da se napravi enkrat red. To, kar je bilo doslej v Trbovljah, mora vedno na novo podžigati nezadovoljnost delavcev in ako ne izvrši družba enkrat temeljite remedure, se bode to še pozneje in še hujše maščevalo. Namesto da se postavlja na svoje ekskluzivno stališče, naj bi rajši porabila to priložnost, da temeljito preišče vse pritožbe, katerih je poln koš in ki so zelo opravičene, pa naj napravi red. Ako bodo delavci zadovoljni, bode to tudi njej koristno.

* * *

Kolovodje trboveljskih »podpornikov« se je pokazalo v pravi luči. V tem, ko se je podporno društvo v Hrastniku izreklo popolnoma solidarno s stavkujočimi delavci, so vodje v Trbovljah inscenirali pravo izdajniško gibanje. Na čelu teh junakov stoji pisar Leb, ki pač vé, zakaj se hoče družbi prilizniti. Danes je popolnoma jasno, da deluje proti interesom delavstva. To se je pokazalo dne 24. t. m. Na ta dan je sklical nekak shod, za katerega nihče ne vé, kakšen je bil pravzaprav. Imenoval ga je »izvenreden« zbor. Povabljeni so bili tja tudi sodrugi Linhart, Rinaldo in Doberšek, besede pa niso dobili. Na tem shodu je pri-

šel Leb naenkrat z novimi zahtevami, namreč z znižanimi. Na svojo pest stavljati nove zahteve, se pravi sploh razbijati solidarnost delavcev; reducirati zahteve še preden začne kakšna pogajanja, reducirati jih brez znanja delavcev in izvoljenih delavskih zaupnikov, pa pomeni ne le diskreditirati zahteve delavstva, temveč naravnost izdajstvo. Leb zahteva n. pr. samo 5%, zboljšanja in sicer samo za zunanje delavce, nekatere druge zahteve pa so take, da bi razne kategorije še manj dobile, kakor doslej. Sploh je jako čudno, da stavlja paznik-pisar zahteve za delavce! To zbuja razne misli! Vpraša se tudi, kaj ima Leb ravno sedaj toliko opraviti v pisarni. Prav blizu se primika šum, da se mu je reklo ali namignilo, da bi družba zvisala zunanjim delavcem 5%, ki bi jih drugim vzela in to predlaga Leb naenkrat kot zahtevo. Modra glavica! Tako bi se ubilo dve muhi ob enem. Zgodila bi se volja družbe in Leb bi paradiral kot rešitelj delavstva. Ali ta špekulacija se mu ne bode posrečila. Za njegove »zahteve« niso glasovali niti delavci v njegovem lastnem društvu. S svojo jezuitičko taktiko doseže samo to, da odpró se delavci v podpornem društvu oči in da mu obrnejo popolnoma hrbet. — Modrijan zahteva tudi odgovor tekom 48 ur. Kaj se to pravi, kadar je že enkrat stavka? Kaj pa hoče storiti, ako tekom tistih 48 ur ne pride odgovor? Ali pa morda že vé, da bode družba ravno v tem času odgovorila? Kdo pa mu je to povedal?

Družba goljufa samo sebe, ako ima pri tej zahrbtni igri prste vmes. Kajti solidarnosti trboveljskih delavcev ne razbije s tem; samo sebe bode morda motila, da je edinstvo razdrta. Na stavkokaze bode pa vendar čakala zaman. Namesto takih manevrov naj rajši stori edino, kar je pametno, to se pravi: Poravnava naj se z delavci.

* * *

V sredo popoldan je bil zopet jako dobro obiskan ljudski shod na Lesjakovem vrtu. Poročal je sodrug Linhart o Lebovih homatijah in o neizpremenjeni situaciji. Sodrug Etbin Kristan, ki je prišel iz Ljubljane, je pozival delavce, naj ostanejo solidarni in naj se ne dajo zapeljati od nikogar. Shod se je izvršil v popolnem miru. Sploh se lahko konstatira, da je v Trbovljah vzorec red. Za nešteviline orožnike, za katere je šla izpremenjeva v kosarno, se nihče ne zmenja. Po shodu je bila seja odbora za stavko, katere se je udeležil tudi okrajni glavar iz Celja, da se informira.

Jutri je zopet shod.

Pasivna rezistenca na južni železnici.

V Nabrežini je začela zopet pasivna rezistenca — da ostanemo pri tej ne popolnoma primerni besedi. Južna železnica bi bila to prav lahko prihranila. Ali nekateri ljudje pri tej družbi so taki nerodni, da morajo vsak hip kaj pokvariti. Na nabrežinski postaji vladajo sploh take razmere, ki dajejo osobju vsak hip povod za opravičene pritožbe. Ne zgodi se pa nič, da bi se enkrat popravilo neznosni položaj. In sedaj se to maščuje. Med tistimi, proti katerim so imeli železničarji v Nabrežini največ pritožb, je tudi premikalni mojster Pavšič. Ta gospod je uganjal take reči, da so končno premikači zahtevali, naj se ga odstrani. Preiskava je dognala, da so pritožbe ljudi popolnoma opravičene. A posledica tega uspeha je bila, da so odpustili iz službe — nekega drugega mojstra in 12 premikačev. Razumese, da je to silno razburilo vse osobje. Okod pa naj bi se tudi vzelo hladno kri pri takem postopanju? Priredili so shod in tam so soglasno sklenili, da bodo delali strogo po propisih, dokler ne bodo po krivem odpuščenem zopet sprejeti na delo, pravi krivec pa odstranjen. Dne 23. t. m. zjutraj je res začel pasivni odpor, katerega je udeleženih okoli 600 delavcev in premikačev.

Ko se je izvedelo to v Gorici in Trstu, so se ondotni železničarji izjavili solidarnimi z Nabrežinčani in tudi tam je začel pasivni odpor. Razni vlaki iz Trsta imajo zamudo. Za Trst se ne sprejema blaga.

In vsega tega bi se bila južna železnica prav lahko izognila, ako bi ji bilo nekaj manj ležeče na avtokraciji, pa nekaj več na pravičnosti. Upamo, da pride vsaj sedaj pamet do veljave.

Pekovski štrajk v Pulju je takorekoč končan ker je osem gospodarjev podpisalo «kontrakt»; proti drugim, ki tega še niso podpisali, se je izrekel bojkot. Nihče naj ne vsprejme dela za Pulj. Pripomniti pa je sedaj še nekaj. Neradi moramo konstatirati, da so sodrugi v Gorici tako kakor v Pulju pozabili na sklep I. pekovske konference v Trstu, s čemur je priporočena prva akcija za skupni plačilni boj v primernem času, za enkrat onemogočena. Sicer pa se še povrnemo ob času k tej zadevi.

Dopisi.

Iz Rožne doline. Teško je delavcu živeti ob sedanji draginji in vsak vinar mora obrniti, preden ga izda. Ali vendar se najde ljudi, ki mislijo, da delavec še ni dosti izkoriščen. Tak gospod je tudi tukaj živeči čevljar Gačnik, ki si je lani, ko je prišel iz mesta, tukaj sezidal hišo. Ko je bil že gostač, je kaj rad tarnal, kako so stanovanja draga, a sedaj, ko je hišni posestnik, ne zahteva le sam največje najemnine v celi Rožni dolini, temveč hujska še sosede, naj podraže stanovanja. Če pa sliši, da so za delavce iz tobačne tovarne stanovanja itak že predraga, pa pravi, da naj naredijo tako kakor železničarji, da dosežejo boljšo plačo, potem bodo tudi lahko plačevali več najemnine. Gospod Gačnik misli torej, da bi se morali delavci poganjati za to, da — on več zasluži in menda, da prej poplača svoje dolgove na hiši, za katere se pač ne bi zmenili, ako nas ne bi silil v to. Delavci potrebujejo boljše plače, ali v prvi vrsti zase, ne pa zanj. Tako hudo še ni, da bi bili delavci odvisni ravno od njega. Ako ne bode stanovanj pri njem in v Rožni dolini, jih bode pa drugje, po tem naj si pa išče najemnike. Delavci niso samo zato na svetu, da bi jih drugi izkoriščali pri delu in pri prodaji.

Trst. (Radi preobilne udeležbe suspendiran shod.) Čudni ljudje so tržaški slovenski narodnjaki! V politiki so bili od nekdanj diletantje, jasnih ciljev niso imeli nikoli, resne volje za krepko delo in vztrajnosti tudi ne. Ali sedaj prihajajo že tako na kant, da je joj. Te stranke, ki bi imela le tedaj kaj pomena, ako bi iskali najozjše dotike z ljudstvom in ga čvrsto vodila, je sedaj strah pred ljudstvom. Drugače ni mogoče razumeti donkihoterije, ki so jo izvedli v nedeljo, 7. t. m. Skicalo je politično društvo «Edinost» shod pri Sv. Jakobu z dnevnim redom: «Splošna volilna pravica in narodna avtonomija». In res so bili prostrani prostori društvene gostilne v pravem pomenu besede natlačeni, da je človeka veselilo; Edinostovci pa so — suspendirali shod, rekoč, da ga skličejo zopet čez dva meseca. Zakaj to? Dr. Rybař je dejal, da ljudje preveč kade, da je prepil in — kar je pač najimenitnejše — da kvartajo, pa da ni vredno, kratiti jim zabavo. In to naj bi bila resnost! Socialisti morajo kaj često zborovati v zakajenih prostorih, končno pa se lahko priporoči ljudem, naj ne kade mid zborovanjem in navadno ima to uspeh. Ako piha, zadostuje, ako se zapre ena vrata, pa je konec prepilja. In da ljudje kvartajo? Kaj se tega ne more ustaviti? Ako pa se zdi narodnjakom kvartanje bolj važno, kakor volilna pravica in narodna avtonomija, se pa že razumemo.

Ali zdi se nam, da je treba drugje iskati uzroke. Na shodu je bilo tudi nekoliko socialistov, ne ravno preveč, a vse kaže, da so se jih narodnjaki zbal. Seveda po

nepotrebne, kajti že važnost dnevnega reda je bila tolika, da bi bili imeli narodnjaki toliko miru, kolikor si ga le žele. Druga je, da bi bili pač zahtevali besedo, in pri točki o narodni avtonomiji bi bilo prišlo najbrže do polemike. Razume se, da bi bili socialisti polemizirali dostojno. Ali ako imajo narodnjaki strah tudi pred tem, dajejo svojemu pogumu slabo izpričevalo. A če nočejo polemizirati z nami o velikih vprašanjih, tudi nič ne de; marsikaj smo že morali rešiti brez njih, pa tudi sedaj ne bomo plakali. Znamenje časa pa je to. Mi suspendiramo shod, ako ni dosi številno obiskan, narodnjaki pa, ako je preveč ljudi. Nekoč so se hudo postavljali, ali — sic transit gloria mundi . . .

Trbovlje. —1.— Organizacija rudarjev napreduje vidno, in smelo trdimo, da je to ena največjih in tudi najmočnejših organizacij na Slovenskem. Rudarji na Slovenskem so sploh najbolj organizirani; to pričajo tudi Trbovlje. Ponosni smo lahko na društvo in na delo, to pa tembolj, ker smo preboleli hude krize. Pomedli smo in zdaj smo čisti. Naš napredek pa ne daje temniu sovražnikom delavstva miru. In vkljub temu, da čutijo črnuhi, da so tla v trboveljskem revirju za nje izgubljena, streljajo vendar iz ozadja strupene puščice na organizacijo. Roševo podporno društvo je vodja teh napadov. Ker se resno delavstvo za ta «pipec-verein» paznikov ne meni, se je porodila v trboveljskem farovžu nova ideja. Ne smejite se, res — nova ideja. To novo idejo so krstili «proletarci» v farovžu na ime «krščanske demokracije». Ta čudna prikazen, katero je rimski papež sicer že slovesno pokopal, priromala je torej na Slovensko. Krekov «krščanski socializem» je splaval srečno po Savi in zato — novi časi, nove ideje. Kaplančki zahajajo pridno k Forstelu in delajo «propagando». Javno nastopati se sicer ta gospoda ne upa. To je pokazala v Hrastniku, kjer se je skrila za orožniške bajoneté. Le enkrat si želimo en javni shod teh možakarjev in potem radi umremo. Ali odkar je odšel kaplau Rabuza iz Trbovelj (morda bo «Naša moč» povedala, zakaj je moral oditi, kajti širijo se prav čudne govornice) ni nobenega «heca» več. Podpredsednik Zupan je prišel na eno diskuzijo, obljubil, da pride zopet; a doma je moral čez metlo skakati, in prišel ni več . . . Krščanska demokracija pa ni prišla in ni prišla. Pač, prišla je. Pokazala se je v obliki pisma, katerega je pisal en kaplan drugemu; drugi kaplan pa je bil malo neroden in izgubil je pisemce in dobrototna sapica je prinesla pisemce v naše društvo. Par besed iz tega pisma naj omenim: «Kaj pa pri vas? Vaše delavsko društvo se še vedno bori med življenjem in smrtjo? Skrbi, da se novi list «Naša moč» razširi med našimi delavci. Še posojilnica naj vam da podpore (!), da se novi časnik razširi. Pa da vam je Linhart tako razčesal staro častitljivo geslo: Vse za vero, dom in cesarja. Tega pa ne! Tako drzen še Mlakar ni bil kot novinec. Ne bodete že enkrat te trboveljske diktatorje «panali»? — In tako dalje . . . A žalibog, «panali» nas še niso. Tudi z Moškercévo «Našo močjo» ne. Ta «list» napada našo organizacijo z vso surovostjo klerikalcev. V 4. številu nas imenuje «opice», «judovske hlapce» i. t. d. Rudarji, zapomnite si, — kaplani vas imajo za opice. Kadar bo «ofer» ali «misijon», pa se spomnite teh besed. Od «opice» in «judovskih hlapcev» menda tudi fajmošter Peter ne bo jemal denarja. «Naša moč» pa upoštevajte tako, kakor to zasluži. In čeprav po Zagorju kaplani po moči to kunjjo kolportirajo, čeprav dobiva od posojilnice podporo, za kar «ustitamo ubogim članom počojilnice», — ne pozabite, da ostane pop vedno pop, in kadar tudi obleče «socialni» plašč. Torej Moškerc e tutti quanti, postavite se z vašimi kapelančki na glavo, rudarske organizacije ne ubijete. Še bolj zaničevani bodo farski podrepniki. Na svidenje!

Trst. (Slovensko-italijanska alianca.) Koliko so morali socialisti demokracije že pre-

trpeti psovk, kolikokrat so bili «izdajalci, brezdomovinci» i. t. d., ker je njih strank a mednarodna, akoravno niso slovenski socialni demokratje nič manj Slovenci, kakor gromobesedni prvaki. Italijanski socialisti ne manj Italijani, kakor frazasti patriotje i. t. d. Združiti se na polju praktičnega dela in skupne koristi s somišljeniki druge narodnosti, to je bil v očeh slovenskih narodnjakov greh naravnost proti naravi. S frazami se je tukaj seveda kaj lahko dosegalo uspehe. Ali kdo ne pozna danes povesti o farizeju, ki je hvalil boga, da ni tak kakor tisti? Volitve v cenilno komisijo za dohodninski davek so v Trstu zopet pokazale, da je buržoazija ena armada in kadar se gre proti delavcem, pade tudi narodnjaštvo v koš. Socialni demokratje so letos v tretjem razredu kandidirali, ker je dosti delavcev, ki morajo plačevati dohodninski davek. In če bi bila narodnost za meščane res meja, preko katere se nikakor ne sme podajati roke «tujcu», bi bili morali socialni demokratje zmagati z veliko večino. Toda ko je buržoazija videla, da nastopa delavstvo, so bile naenkrat pozabljene vse narodnjaške trditve, rdeče-belo-zeleno, belo-umero-rdeče, črno-rdeče-zlato in črno-rumeno je bilo naenkrat vse eno, Italijani, Slovenci in Nemci, iredentovci in avstriakanti in «Drang nach Osten», vse je bilo združeno v enem taboru in slóžno — proti delavcem. Tako so dobili med 4120 glasovi 114 glasov več kakor socialisti, ter so «zmagali». Akcija je vodilo italijansko društvo «Patria», ki je napelo vse moči. In niti ta mednarodna alianca jim ni mogla priboriti večje večine, kakor 144 glasov, pri čemur pa prihaja v poštev, da ogromna večina delavcev sploh nima volilne pravice v komisijo. Za politično bodočnost tržaških nacionalistov vseh barv je to slabo znamenje. In morda še doživimo čas, ko se bodo tudi pri političnih volitvah ravno tako združevali proti nam. Tako se pokazuje ničevnost vsega frazerstva.

Iz stranke.

Volilna okrajna organizacija Trst ima vsak četrtek zvečer ob 8. uri diskuzijo.

V Splitu so socialni demokratje pri volitvah v okrajno bolniško blagajno sijajno zmagali proti združenim meščanskim strankam. Dosegli so 200 glasov večine.

Najnovejše vesti.

Shodi:

Trst. Javen ljudski shod se vrši v soboto, dne 27. jan. ob 8. uri zvečer v delavskem domu, II. nadstropje. Dnevni red: Ruska revolucija in politični položaj.

Društvene vesti.

Dramatična predstava. Društvo ljudski oder v Trstu priredi v četrtek, dne 1. febr. v delavskem domu, II. nadstropje dramatično predstavo. Igralo se bode: «Dve tašči» (Veseloigra v enem dejanju) in «Kdaj pojedete do nov». Med odmorom svirajo mandolinisti. Vstop 50 vin. Sedeži prosti.

Brzobjavka.

Iz Nabrežine se nam ob sklepu lista brzobjavlja, da je pasivna rezistenca in stavka z uspehom končana.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče. V nedeljo, 21. t. m. je praznovala gospa Danilova dvajsetletnico svojega umetniškega delovanja v kraljestvu slovenske Talije. O večeru samem ni treba mnogo pripovedovati. Igrali so Tolstega mračno dramo «Noč teme»; gledališče je bilo napojeno do zadnjega kotička — pa naši sodbi je odšlo najmanj 200 ljudi brez vstopnic od blagajne, oziroma iz predprodajnice. Občinstvo je odločevalo jubilarke z

bogatom aplavzom, z venci in šopki — če smo steli prav, jih je bilo šest — in s častnim darilom. Predstava nas v celoti ni zadovoljila; ne le, da se je igralo zelo počasno, temveč nekateri igralci so prestudirali svoje vloge premehanično in vsled tega površno. Anisja gospe Danilova je bila pač jako dobra.

Ali druge misli se nam porajajo pri tej priliki. Dvajsetletnica slovenske igralki — to je nekaj skoro čudovitega. Seveda, slovensko gledališče je mlado in to pojasnjuje marsikaj. Ali leta potekajo in iz njih postajajo desetletja, tudi mladost gledališča mineva — a v neprijetnem duševnem razpoloženju vprašujemo: Koliko podobnih jubilejev pa imamo še pričakovati? Saj se nam ne gre za zunanost, za ovenčevanje, ploskanje in za slavnostni štimung! Ali tak jubilej govori! Slovensko gledališče imamo; a kje so slovenski igralci? Stare garde ni pomladka ni — in naše upanje leze po blatnih tleh, klaverno, pa se sramuje. Kje je bodočnost?

Danilova je imela dvajsetletnico. In da jo je imela tako sama, to jo časti, ker se vidi, da ni bila vsakdanja šala, vztrajati toliko časa; ali prijatelja umetnosti navdaja z žalostjo, ker ilustrira s tako medlo obsvetljivo naše umetniške razmeze. Ali da ne postanemo sentimentalni. Pri takih jubilejih je itak preveč konvencionalne solzavosti, prav tako kakor pri porokah i. t. d. Ali vprašanje je umestno in menda dovoljeno: Kdaj bode boljše? Ako slavi umetnica dvajsetletnico, je pač s tem dokazano, da je bilo dosti časa tudi za delo na polju vzgoje. A kakor podoba kaže, ni bilo dela in po dvajsetih letih bi bilo že vendar treba začeti. Drugače preteče zopet dvajset let, a tedaj ne bode novih jubilejev, kar sploh ne bode slovenskega gledališča.

In drugi moment, ki se je tudi pokazal v nedeljo. Sicer ne prvokrat, ali pri tej priložnosti je človeka posebno zbudilo, videčega koliko ljudi odhaja od blagajne brez vstopnice. Ako bi to bilo raznovrstno občinstvo, bi se človek še potolažil. Dejal bi: Pa naj pridejo drugi, bode gledališče vsaj še enkrat polno. Toda taka ni. Drugič se pač napolni galerijo in stojišče, morda tudi še balkon, ne pa sedežev v parterju. Cenejših prostorov je premalo, to se pravi, nižjim slojem je gledališče takorekoč zaprto. Istorija te stavbe je seveda znana. Ali s tem se nič ne pomaga in nič ne popravi. Pomanjkanje cenejših prostorov škoduje ljudstvu, pa tudi gledališču. Vzgojevalni namen teatra je vtešnjen, dohodki so primanjšani in morda je škoda tudi še na drugi strani. Slovensko gledališče še dokaj časa nima upati mnogoštevilnega naraščanja iz vrst inteligence; kar je naš oder doslej pridobil, je prišlo večinoma iz ljudstva in tako ostane reč še nekaj let. Zato pa bi bilo treba, da oživi med ljudstvom ljubezen do gledališča, da se tam poglabi dramatično razumevanje, da se vidi vzore — torej da je gledališče na iztežaj odprto ljudstvu. Sedanja nobel-teater pa nikoli ne premaga težav v tem oziru. In zato ni dosti, zmajati z glavo, pa reči: «Nepraktično je zidano to gledališče», temveč ukreniti je treba kaj, da se vsaj za bodočnost popravi, kar je bilo zgrešeno v preteklosti.

Društvene vesti.

Predavanje „Akademije“ v Ljubljani dne 7. januarja. Predaval je g. A. Dermota o «Poglavju iz socializma». Predavatelj je učenc profesorja Masaryka v Pragi, in je nastopil na tem predavanju s sarkastično opazko, da pri nas pojma «socializem» in «socialist» malokdo razume. Kdor govori ali hodi s socialistom, je socialist; kdor manifestira za volilno pravico, je tudi socialist. Vohbe se označuje socialiste in socializem pri nas tako površno, da med označbo in socia-

lizmom ni prav nikake sličnosti. Predavatelj je na to prešel k snovi in pojasnjeval z izreki znanstvenikov na podlagi zgodovine in gospodarskega razvoja, kaj je socializem in kdo je socialist. Socializem je veda ki ima cilj: komuniziranje proizvodnih pomočkov in distribucije produktov. Kdor ima ta cilj in uravnava svoje življenje po njem je socialist. Preko Marksovih teorij ni danes mogoče ustvariti večjega svetovnega problema. Kršč. socializem je predavatelj zanikal kot socializem. Poslušalci so bili po tem težkem a stvarnem predavanju nekaj razočarani, ker je predavatelj po neprčakovani metodi, brez sugestije utemeljeval in zaključil svoje definicije; zdelo se nam je, kakor bi hotel reči: Takle je socializem, pa če vam je prav ali ne! To je posebna vrsta pedagogije, ki ima ob tako reakcionarnih razmerah, kakor so na Slovenskem, tudi svojo dobro stran. lj.

Podružnica „Unije“ v Trbovljah je konstituirala svoj odbor tako-le: Predsednik Kogovšek, podpredsednik Mozetič, blagajnik Petan, Ocvirk. Škerjanc, zapisnikar Šuln, odbornik Wisser, revizorji Rinaldo, Novak in Košak.

≡ Iz Zagorja. ≡

Silvestrova veselica socialno-demokratske stranke z gospodom Čobalom na čelu je zbrala toliko občinstva v lepih prostorih hotela g. Müllerja v Zagorju, da so bile dvorane do zadnjega prostora zasedene in še marsikateri ni dobil sedeža.

Zahvaliti se imamo v prvi vrsti gospodu Čobalu za njegov trud, potem godbi in pevcem, ki so vse goste do ranega jutra zabavali s svojim izvrstnim delovanjem. Sploh se zahvali vsem došlim gostom za tako mnogobrojni obisk, ter jih uljudno vabi še v prihodnje in želi vsem skupaj veselo novo leto

Matija Puncer
gostilničar hotela Müller v Zagorju.

Izjava.

Podpisana izjavljam, da nisem govorila ničesar žaljivega o Francetu Sulnu in Jožefi Majner; besede, ki se mi jih pripisuje v tem oziru, so izmišljene.

Jera Kotar.

Izjava.

Podpisana izjavljam, da prekličem vse žalitve, katere sem nepremišljeno rabila glede Frana Sulna in Jožefe Majner z ozirom na hrastniški izlet.

Marija Dežnak.

Izkaz tiskovnega sklada:

Za tiskovni sklad so darovali: Sodrugi Falk nabral 1 K 8 vin., Kopač 20 vin., Anton Jernejčič 30 vin., D bravec 95 vin., Ivan Kos 40 vin.; skupaj 8 K 65 vin. — Sodrugi, spominjajte se povsod na tiskovni sklad.

Uprava «Rdečega prapora».

Organizija

je podlaga vsakega boja. Brez organizacije je vsaka zmaga nemogoča.

Delavci!

Spominjajte se na to v sedanjem bojovitem času! Delavec, ki ni organiziran, škoduje več, kakor odkriti nasprotnik.

Kavarna

„Unione“

preje „Tedesco“

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prva kooperativistično urejena

gostilna

v ulici S. Giovanni v Trstu.

Izvrstna vina. Dalmatinska vina, direktno od organiziranih sodrugov v Dalmaciji. Vedno dobra kuhinja. Na razpolago «Rdeči Prapor», «Arbeiter-Zeitung» in «Laboratore».

Skrib vsake gospodinje je posvečena družinski blaginji!

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvodjanja okusna, zdrava v prospeh in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Poučarjajte pri nakupovanju izrečno ime Kathreiner in zahtevajte le izvirne zaveze z varstvene znamko župnik Kneipp.

Sodrugi, Delavci, berite in širite svoj list „Rdeči prapor“!

„Rdeči prapor“ naj ne manjka v nobeni delavski hiši.

„Rdeči prapor“ naj ne manjka v nobeni gostilni, kavarni in brivnici, kamor delavci zahajajo.

Naročnina znaša: Za avstro-ogr. kraje: za celo leto K 5'44, za pol leta K 2'72, za četrt leta K 1'36. — Za Nemčijo: za celo leto K 5'96, za pol leta K 2'98, za četrt leta K 1'49. — Za Ameriko: za celo leto K 7'28.

Posamezne številke stanejo 10 vin.

V Ljubljani je v sledečih tobakarnah «Rdeči prapor» naprodaj:

Blaž, Dunajska cesta.
Franzot, državni kolodvor, Sp. Šiška.
Kanc. Sv. Petra cesta.
Kuser, Sv. Petra cesta.
Pichler, Kongresni trg 3.
Svatek, Glavni trg.
Šešark, Šelenburgove ulice.
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
Weiser, Jurčičev trg.
Gostilna Traun, Glince pri Viču.

V Trstu:

Lavrenčič, Piazza Caserma.

V Gorici:

Krebelj Peter, Kapucinske ulice 1.

Na Reki:

Ricardo Camera, Corso 16.